

Marianne Jelveds tale ved Radikale Venstres landsmøde

Taler

Marianne Jelved
Partileder for De Radikale

Dato

27. september 1997

Sted

Hotel Nyborg Strand

1 Tak for ordet.

I vandrehallen på Christiansborg er der malet en nogle meget smukke figurer og
ornamenter hele vejen rundt. Og imellem finder man kloge ord, som man godt
kan tage med sig og tænke lidt over. Et af dem er – og jeg siger det med fare for,
5 at jeg ikke ved hvor mange bank landsmødet har tænkt sig at give mig i denne
omgang. Men ordet er at gerning vil have tid, men tid vil også have gerning.

Når vi mødes næste år til landsmøde, så har vi haft 3 forskellige valghandlinger
og der er i virkeligheden meget, der står på spil. Jeg har prioriteret min tale med
10 henblik på at den første valghandling, vi skal til, det er kommunevalget. Men jeg
går en lille omvej.

Der er meget, der står på spil. Danmarks muligheder og Europas fremtid og det
er her i september 1997, netop 15 år siden, at der for alvor blev taget fat på
15 løsningen af de store problemer i det danske samfund og i den danske økonomi.

Der er sket fejl undervejs. Det er der helt bestemt, og dem håber jeg, at vi har
lært af. Men til trods for fejl og til trods for mindretalsregeringers
vanskeligheder, så er der faktisk opnået resultater. Der er overskud på
20 betalingsbalancen og de offentlige budgetter. Gælden stiger ikke længere i
Danmark. Vi er begyndt at afdrage den. Renten er lav, kronen stabil og
inflationen er lav.

Beskæftigelsen stiger og ledigheden er nu under det niveau, hvor det gik galt i
25 80'erne.

Det er ordentlige resultater. Den politiske linje skal vi holde fast i, nøjagtigt som
vi har gjort det i gennem 15 år, hvad enten vi har været i regering eller i

30 opposition.

Det radikale venstre er det parti, der har medansvar for det meste gennem de 15 år. I 7 år som regeringsparti og resten som ansvarlig opposition. Det er noget der ikke er helt oppe i tiden i disse år.

35

Uanset hvordan vi har været placeret, uanset besværlighederne så vi holdt fast i målene og i perspektiverne – og det skal vi blive ved med. Det er det lange seje træk, der giver resultaterne.

40 Jeg vil behandle 3 højt prioriteret opgaver, som involverer kommunerne i særdeleshed, men som selvfølgelig grundlæggende er store samfundsudfordringer.

45 Det er kampen mod den negative sociale arv, kravet om et sundt miljø og det er presset på velfærdssamfundet og kravet om større gennemskuelighed.

Det går godt for de fleste, men der er mange i det danske samfund der er blevet svigtet, fordi der i årtier er blevet tænkt alt for snævert.

50 Vi har dyrket vores uafhængighed, unge er økonomisk uafhængige af deres forældre: De får SU og den findes ikke bedre nogen andre steder end i Danmark.

55 De gamle er uafhængige af deres børn. Vi har en fin ældrepolitik, der sikrer det. Kvinder er uafhængige af deres mænd. Som min far sagde til mig i 60'erne: "Du skal have en uddannelse, Marianne, så du kan klare dig, hvis du bliver skilt".

Men dem der ikke kan leve op til den uafhængighed, ikke kan tage vare på sig selv dem har vi – samfundet – så givet en forsørgelse.

60 Det er godt at være økonomisk uafhængig, men undervejs har vi nok glemt noget. Vi har glemt at økonomisk uafhængighed nok giver frihed. Men det er ikke en frihed, der betyder at man også er fri for ansvar overfor andre.

65 Konsekvenserne er til at få øje på. Social polarisering, subkulturer og en opsplitningen af samfundet. Langtidsledighed og udstødelse af arbejdsfællesskabet er vores værste svøbe. Og den avler udstødelse og til tider ekstreme subkulturer. Det er den negative sociale arv. Det er velfærdssamfundet

bagside, som det radikale venstre skal bekæmpe.

70

Det kræver dels reformer på mange områder. Og det kræver holdningsændringer i systemerne, i virksomhederne, hos arbejdsmarkedets parter, i familierne, ja hos hver enkelte af os.

75 Reformprocessen er i gang. Skattereformen breder skattegrundlaget ud, sænker marginalsatten og fremmer opsparing. Det er dyrt at stifte gæld. Prøv at tænke på, hvordan det ville se ud i dag hvis vi stadigvæk havde haft en rentefradragsværdi på 74 pct. og ejendomspriser der er steget med 50 pct. over en kort årrække. Så havde jeg ikke stået så roligt her!

80

Arbejdsmarkedspolitikken er lagt om grundlæggende om fra et system, hvor alle uanset situation skulle igennem et arbejdstilbud ca. hvert andet år for at optjene dagpengen.

85 Lige netop forsørgelsestankegangen. Det system er i virkeligheden årsagen til at mange der i dag er ledige og oppe i årene – altså ikke unge – aldrig nogensinde har haft en normal tilknytning til det danske arbejdsmarked. Sikringen af forsørgelsen blev gjort til det vigtigste gennem mange, mange år.

90 Nogen gange, når jeg læser aviser, får jeg den opfattelse, at der er skabt den opfattelse at der overhovedet ikke er sket nogen reformer siden 1993. Men jeg vil godt gøre helt klart at reformerne på arbejdsmarkedet og socialpolitikken har vendt fuldstændig om på det system, der var før.

95 Nu er det ikke systemets struktur, der er det interessante. Nu er det den enkeltes ressourcer der er udgangspunktet. Nu er der ikke tale om passiv forsørgelse ved ledighed.

100 Nej, perioder med ledighed skal bruges til jobtræning, omskoling, opkvalificering.

Man skal om jeg så må sige arbejde for pengene. Det handler jo nemlig ikke bare om forsørgelse.

105 Det handler om at stille krav og at have forventninger til den enkelte om at forbedre egne muligheder for at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

110 Nu handler det om hvilke instrumenter kan jeg forbedre hos mig selv så jeg kan komme væk fra den passive forsørgelse.

Det er en helt anden prioritering i arbejdsmarkeds- og socialpolitikken.

115 De reformer er først fuldt gennemført i 1998 og vi forbereder selvfølgelig en videreførelse af reformarbejdet. Vi skal forberede en ydelsesreform, så systemerne ikke fastholder ledige i fælden at være på forsørgelse.

Men det er desværre ikke nok bare at ændre prioriteringer og ændrer systemerne, fordi der skal også alternativer til, alternativer til at være på passiv forsørgelse.

120 Det er nemt nok at skære ydelserne ned og sige at så er der et større økonomisk incitament til at gå ud og finde på noget.

125 Jeg synes det er en direkte asocial måde at tænke på. Hvis vi ændrer systemerne for at få folk væk fra passiv forsørgelse, så har vi også en forpligtigelse til at sikre at der er alternative muligheder til at sikre at der er alternative muligheder til passiv forsørgelse.

130 Det er det opgaven går ud på nu. Vi skal have udviklet et rummeligt arbejdsmarked. Og det sker ikke bare ved at sige det eller knipse med fingrene for der er nogle meget store barrierer på den enkelte arbejdsplads.

135 Løsningen kræver et tæt samarbejde mellem kommunen, den enkelte, lokal samfundet og virksomhederne. Løsningen kræver nogle helt andre holdninger, en helt anden åbenhed for at se mere bredt på hvad arbejdsmarked kan rumme. Og det kræver, at vi fællesskab har et ansvar og forstår at der skal et fællesskab til at løse det.

140 Det er en oplagt sag at trække ind i den lokale valgkamp. Virksomhederne i kommuner, arbejdsmarkedets parter må ud af busken og tage et ansvar og give flere mennesker flere alternative muligheder. Og i virkeligheden har kommunerne jo også en meget stor opgave i at forebygge passiv forsørgelse.

145 Det er her løsningerne ligger.

Også den negative sociale arv skal bekæmpes gennem forebyggelse. Det er børnene, de unge og deres familier der skal støttes og have alternative muligheder.

150

Problemer med marginaliserede unge skal slet ikke opstå. Problemerne løses jo ikke ved at fokusere på udstødte første generations danskere og den generalisering der følger bidrager til en negativ holdning og fører til en frygt for alt hvad der er fremmed eller anderledes.

155

Første generations danskeres og andre unges konflikter med lokal samfundet er jo i virkeligheden et råb om hjælp. Og når vi ser i TV optøjer på Nørrebro så er det udtryk for at velfærdssamfundet ikke har løst sin opgave godt nok.

160

Og det er udtryk for at det lokale miljø og de der har ansvaret for at løse den slags ting ikke har været deres opgave voksne.

Vi skal for alvor sætte ind med initiativer overfor truede børn og unge. Vi skal ikke acceptere at man opgiver løsninger.

165

For vi ved godt meget tidligt hvem, der har brug for hjælp og her er kommunerne meget central placeret.

170

Gode og dårlige erfaringer skal kortlægges. Lokal samfundet skal inddrages og det koster ressourcer og så må vi prioriterer.

Og der må stilles helt specifikke krav til folkeskolen og til de institutioner der er i kontakt med børn og de unge og der må være bedre handle muligheder.

175

Det er en Radikal mærkesag. Kristen Helveg Petersen har efterladt os en opgave, som vi skal følge op.

180

Velfærdssamfundet er også et spørgsmål om et sundt miljø. Hver dag har sine miljøsager. Og velfærdssamfundets fremtid og vores velfærd afhænger selvfølgelig af det.

Og nu er vandmiljøplanen dukket op på dagsordnen igen. Og det radikale venstre har mange kræfter bundet i det projekt. Men vandmiljø sagen er et klart eksempel på nødvendigheden af at miljøhensyn skal integreres i al politik. Jeg

udtalte i 1991 ved et stort forlig om gødningsregnskaber, at hvis ikke det fører til resultater, så måtte vi indføre afgifter. Det er regeringen enig i nu.

190 Vi arbejder med forskellige modeller. Den jeg foretrækker, er en gødningsafgift på overforbrug af kvælstof.

Men i hele denne miljødiskussion kommer kommuner og amter også ind på centrale poster. Der ligger et kolossalt ansvar i de to instanser for at kontrollere og følge op på de målsætninger, som vedtages i Folketinget.

195 Det tredje hovedområde jeg gerne vil nævne det er presset på velfærdssamfundet. Alle folkevalgte – ikke mindst i kommuner og amter – står overfor et meget stort pres om bedre service kortere, ventetider osv. Det er ikke en holdbar løsning at bare lade udgifterne og skatterne stige år efter år. På et eller
200 andet tidspunkt er vi så højt op i skatteprocent, at det giver sig selv.

Der er brug for en åben offentlig prioriteringsdiskussion og der er brug for bedre styringsmuligheder. Og jeg tror ikke vi kan løfte den opgave, at få diskuteret offentligt også med vælgerne, hvordan vi skal prioriterer og at
205 prioritering er nødvendig. Og at der ikke bare er alle de midler som vi kunne ønske. Vi må vælge. Den politiske åbne diskussion er vanskelig at få før vi har meget mere gennemskuelige systemer hvor vi også kan se hvordan opgaverne løses og hvad det koster at løse dem og at vi kan sammenligne og se hvad andre har gjort og hvad det koster andre steder for den samme ydelse.

210 Og her er udlicitering altså et meget godt middel. Det kræver nemlig også at politikerne definerer kvalitet og serviceniveau. Det er nok så vigtigt at tage fat på den proces. Det skal være én stærk opfordring til radikale kommunale- og amtsrådspolitikere.

215 For lidt siden tale jeg om at vi i vores jagt på uafhængighed ofte glemmer at uafhængighed ikke er det samme som frihed fra ansvar.

Noget lignende kan man sige om at være 2 partier i et regeringssamarbejde.
220 Baglandet vil have at vi markerer og dyrker vores uafhængighed. Det gør vi faktisk også jævnligt.

Men ofte kaldes det så ofte ikke uafhængighed men splittelse. Men i det radikale

225 venstre ved vi jo godt at uafhængighed er godt, men at uafhængigheden aldrig fritager os for ansvar.

På et tidspunkt var der irritation i det utrætteligt engagerede radikale bagland

230 Nogle af regeringens ministre – og det var ikke de radikale – blv tolket som værende svært godt tilfredse med opsvinget og de gode økonomiske resultater.

Og det lød næsten som at nu kunne man bare sidde og vente på at alle problemerne blev løst.

235 Det huede ikke det radikale bagland. Det gav anledning så til et radikalt forslag i regeringen. Og regeringen har nu udarbejdet et overvågningsprogram, der sætter fokus på både gode og dårlige sider af velfærdssamfundet. Og så er spørgsmålet selvfølgelig straks: Hvad vil i gøre ved det ?

240 Det førte til opstillingen af meget konkrete mål frem til 2005. I øvrigt fremførte jeg de konkrete mål på Nyborg strand stævnet i år.

Målene i 2005 er ikke en håndfæstning. De er en meget ambitiøs
245 regeringsforpligtigelse til at fortsætte reformer for nå de resultater som målene er udtryk for. For de kan ikke nås uden flere reformer.

Og derved har vi forpligtet både vores regeringspartner, men også os selv til det fortsatte reformarbejde.

250 Jeg hører på vandrørerne at jeg dermed skulle have bundet partiet betingelsesløst til socialdemokratiet. En sådan udlægning er i virkeligheden udtryk for Manglende vilje eller manglende vilje eller lyst til at anerkende det ambitiøse i projektet.

255 Om det bliver de nuværende regeringspartier, der når målet det afgør valget og et nyt regeringsgrundlag, hvis vi kan blive enige – ellers er der jo ingen SR regering.

260 Ellers er der jo ikke nogen SR-regering. Og uanset udfaldet af folketingsvalget Så er det de mål og den retning jeg håber det radikale venstre vil arbejde efter.

Hvornår har man i øvrigt set regeringer opstille den slags ambitiøse mål?

265

I disse år samarbejde vi jo med socialdemokraterne og selvom medierne bruger meget plads på forskellene mellem de 2 regeringspartier og selvom alt samarbejde er besværligt også i en regering så er det nu ikke så ringe! Og hvad er alternativet? Det er efterhånden helt åbenlyst at venstre og konservative ikke kommer nogen veje ved at opponere mod de gode resultater der er nået.

270

Derfor har de to superborgerlige partier lagt en anden strategi. Nu skal valgkampen ikke føres på at pengene fosser ud af statskassen. Nej, nu skal den føres mod de fremmede, mod de ledige mod de fattige u-lande

275

Mens de milde gaver til pensionister, boligejere og skattelettelser til erhvervslivet nok skal få pengene til at fosse ud af statskassen. Vi løser ikke fremtidens udfordringer bare ved at reducere ydelser, afskaffe grønne afgifter, give skattelettelser til alle boligejerne og lukke alle skatte hullerne op igen.

280

Det program K og V stiller op rummer stort set ingen tiltrækkende perspektiver for det radikale venstre. Det er fantasiløst – det er letsindig for nu at sige det mildt – men det er endnu værre at valgkampen åbenbart skal føres på frygten for det fremmede samtidig med at der argumenteres for et ja til Amsterdam ved folkeafstemningen.

285

Der må være mange retsindige vælgere, der overveje situationen en ekstra gang.

De teknologiske muligheder, nu kommer jeg til min slutning – bryder alle slags grænser og stiller både det enkelte menneske og samfundet over for helt nye udfordringer og vilkår.

290

Vores selvforståelse som borgere i Kulturnation er under pres fordi det Det internationale samfund trække os med på en lang række grænseoverskridende områder

295

Vi har før i historien været i et værdiskifte, hvor højskolerne kom til at spille en afgørende rolle for vores muligheder for at håndtere nye udfordringer og nye vilkår.

300

Jeg vil gerne her fra denne talerstol opfordre højskolerne til sammen med dette

parti at diskutere hvordan højskolerne igen kan indgå i en udfordrende diskussion der ruster os til fremtid som mennesker i et internationalt samfund.

305

Så har jeg fået lov til af regeringspartiernes ordfører her i dag at offentliggøre at regeringen ved mig

310

fremsetter et lovforslag som er en udmøntning af et EU direktiv om ligebehandling af mænd og kvinder. Vi har valgt at fra alle kommende arbejdsmarkedspensionsordninger, så skal loven bestemmer at kvinder og mænd skal have lige store pensioner udbetalt.

315

Til allersidst. Folkeafstemningen om Amsterdam. Denne gang er vi en situation hvor en folkeafstemning ikke bare handler om fordele og ulemper ved for Danmark i EU samarbejdet.

320

Denne gang handler det dybest set om ægte solidaritet med de nye demokratier i øst Europa.

De ønsker at være med i vores kreds, de ønsker at deres samfund skal ligne vores, de ønsker sikkerhed i deres nyvundne selvstændighed.

325

Det er Danmarks interesse at der er stabilitet og sikkerhed i vores nærområde.

På den måde har de nye demokratier, de baltiske lande og danmark en fælles interesser.

330

Derfor er der kun et solidariske svar til vores venner at vi i Danmark rækker hånden ud og siger ja.

Vores fælles håb vores fælles fremtid kan kun i et fællesskab, der forpligter.

335

I et fællesskab der forpligter.

Godt landsmøde, godt valgår!

Kilde

Fra prof. Robert Klemmensens private samling

340

Kildetype
Digitalt manuskript

Tags
Politisk tale, Radikale Venstre

345

URI
<https://www.dansketaler.dk/tale/marianne-jelveds-tale-ved-radikale-venstres-landsmoede-1997>

350

355

360

365

370

375